

Bencsik Győző¹ – Tüskés István²

Megtakarítással, nyugdíjmegtakarítással és öngondoskodással kapcsolatos bibliometriai elemzés magyarországi szakfolyóiratokat vizsgálva 2000-2024-ig

ÖSSZEFOGLALÁS:

A tanulmányunk célja, hogy átfogó bibliometriai elemzést végezzon a 2000 és 2024 közötti időszakban Magyarországon megjelent tudományos folyóiratok adatbázisai alapján, különös tekintettel a „megtakarítás”, „nyugdíjmegtakarítás” és „öngondoskodás” kifejezésekre. Az elemzés során többek között a publikációk számának alakulását, a leggyakrabban idézett cikkeket, valamint a legaktívabb szerzők eloszlását vizsgáltuk, amihez az OpenAlex nyílt hozzáférésű, globális kutatási katalógust használtuk fel, amely átfogó adatokat biztosít a tudományos publikációkról, szerzőkről, intézményekről és folyóiratokról. A kutatás eredményei rámutatnak arra, hogy az említett témakörök iránti tudományos érdeklődés az elmúlt két évtizedben folyamatosan növekedett. Különösen figyelemre méltó az öngondoskodás témakörében megjelent publikációk számának emelkedése, ami a társadalom öregedésével és a nyugdíjrendszerek fenntarthatóságával kapcsolatos aggodalmak növekedését is tükrözi. Az elemzés során feltártuk a leggyakrabban idézett cikkeket és azok üzeneteit és témáikat, amelyek jelentős hatást gyakoroltak a tudományos közösségre, valamint a szerzői teljesítményeket, amelyek kiemelkedő szerepet játszottak a kutatásokban. Az eredmények alapján megállapítható, hogy a kutatási trendek és együttműködések alakulása szorosan összefügg a gazdasági és társadalmi változásokkal. A tanulmány részben hozzájárul a pénzügyi tudatosság és az öngondoskodás fontosságának megértéséhez.

Kulcsszavak: megtakarítás, nyugdíj, öngondoskodás, publikációk, szerzők

JEL-kódok: D03, D14, H55, J26

BEVEZETÉS

Az elmúlt 20-30 évben a megtakarítás fontossága előtérbe került Magyarországon is, ami egy bibliometriai elemzést is indokáltá tesz már. Ez részben a gazdasági válságok és pénzügyi bizonytalanságok következménye, amelyek rávilágítottak a pénzügyi tudatosság és a stabil megtakarítási szokások jelentőségére. A pénzügyi tudatosság és a megtakarítási szokások alakulása jelentős hatással van az egyének és a társadalom gazdasági stabilitására. Az elemzés célja, hogy átfogó képet nyújt-

son a témában a 2000-es évektől megjelent szakirodalomról, azok számosságáról, hivatkozottsági adatairól, ezen belül a nyugdíjmegtakarítást és az öngondoskodást kiemelve. Miért fontos a megtakarítás? A téma már a nemzetközi irodalomban is foglalkoztatja régóta és Richard Thaler Nobel emlékdíjat is nyert az ilyen területen végzett kutatásaiért (Neszveda, 2018). A megtakarítások alapvetően jól behatárolható szükséglet kielégítést biztosítanak az emberek számára. A pénzügyi biztonság, hiszen a rendszeres megtakarítások alapvető szerepet játszanak az anyagi biztonság megteremtésében. Ha rendelkezünk megtakarításokkal, kevésbé leszünk kiszolgáltatottak a váratlan helyzeteknek, mint például a munkahely elvesztése vagy váratlan kiadások esetén. Egy vésztartalék lehetővé teszi, hogy nyugodtabban nézzünk szembe az ilyen kihívásokkal, mivel tudjuk, hogy van anyagi háttérünk, amelyre támaszkodhatunk. Célok elérése, a megtakarítások lehetővé teszik, hogy hosszú távú célokat éadjunk el. Például, ha lakásvásárlást tervezünk, a rendszeres megtakarítások segíthetnek összegyűjteni a szükséges önerőt. Hasonlóképpen, a nyugdíj-előtakarékosság révén biztosíthatjuk, hogy nyugdíjas éveinkben is kényelmesen élhessünk. Emellett a gyermekek jövőjének biztosítása, például az oktatásuk finanszírozása is könnyebbé válik, ha időben elkezdünk megtakarítani. Pénzügyi tudatosság, a megtakarítások növelik a pénzügyi tudatosságot, ami hosszú távon segít jobban kezelni a pénzügyeinket. Ha rendszeresen félreteszünk pénzt, jobban átlátjuk a kiadásainkat és bevételeinket, és tudatosabban hozunk pénzügyi döntéseket. Ez a tudatosság hozzájárul ahhoz, hogy elkerüljük az adósságcsapdákat és pénzügyi nehézségeket. A vésztartalék képzése, az első lépés a pénzügyi biztonság megteremtésében. Ez általában 3-6 havi megélhetési költségeket fedez, és bármikor hozzáférhető. A vésztartalék célja, hogy fedezze a váratlan kiadásokat, mint például orvosi számlák vagy autójavítások. A háztartások jelentős része továbbra is fontosnak tartja a vésztartalék képzését. Az MNB 2024-es lakossági megtakarítási felmérése szerint * a háztartások megtakarítási szokásai változtak az infláció hatására, de a vésztartalék továbbra is kiemelt szerepet játszik. Kiemelt célként fogalmazzák meg az emberek, hogy befektetéseik gyarapodjanak. A megtakarításokat különböző befektetési formákba lehet helyezni, mint például állampapírok, kötvények, részvények. Ezek a befektetések hosszú távon magasabb hozamot biztosíthatnak, mint a hagyományos megtakarítási formák, és segítenek növelni a vagyunkat, ami a különböző mértékű, de folyamatosan jelen lévő inflációs hatások miatt kiemelt jelentőséggel bír. A háztartások

¹ PhD hallgató, Neumann János Egyetem, Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola, bencsikgyozo@gmail.com,

² PhD hallgató, Neumann János Egyetem, Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola, tuskesi@gmail.com

egyre inkább keresik a különböző befektetési lehetőségeket. Az MNB felmérése szerint a háztartások jelentősen növelték az állampapír-befektetéseiket, különösen az inflációhoz kötött, magas hozamú állampapírok révén az elmúlt években.

A megtakarításokon belül kiemelt és fontos szerepet kapnak a nyugdíjcélú megtakarítások, ezért erre külön végeztünk elemzést. A nyugdíjcélú megtakarítások hosszú távú befektetések, amelyek célja a nyugdíjas évek anyagi biztonságának megteremtése. Ezek a megtakarítások különböző formákban létezhetnek, mint például nyugdíjpénztárak vagy egyéni nyugdíjszámlák, és segítenek abban, hogy nyugdíjas korunkban is kényelmesen élhessünk. Az emberek egyre inkább felismerik a nyugdíjcélú megtakarítások fontosságát. A megtakarítások egyik fő mozgatórugója az öngondoskodás, ami pszichológiai értelemben véve határozza meg jövőbeni tetteinket, így a megtakarítási cselekvéseinket is (Horváthné Kökény, A., & Széles, Z., 2014). Az öngondoskodás fontossága több szempontból is kiemelkedő és elmondhatjuk az életünk egészét átfedni, hiszen minden olyan területen megtaláljuk, ami jelentőségteljesen befolyásolja hétköznapijainkat:

1. **Pénzügyi biztonság:** Az öngondoskodás segít abban, hogy anyagi biztonságban éljünk, különösen nyugdíjas éveinkben. A rendszeres megtakarítások és befektetések lehetővé teszik, hogy felkészüljünk a váratlan kiadásokra és a jövőbeni pénzügyi szükségletekre.
2. **Egészségmegőrzés:** Az egészségügyi öngondoskodás, mint például a rendszeres orvosi vizsgálatok, az egészséges életmód és a stresszkezelés, hozzájárul a hosszú távú egészség megőrzéséhez. Ez csökkenti a betegségek kockázatát és javítja az életminőséget.
3. **Mentális jólét.** A mentális egészség megőrzése érdekében fontos, hogy időt szánjunk a pihenésre, a relaxációra és a személyes fejlődésre. Az öngondoskodás segít a stressz kezelésében, növeli az önértékelést és javítja az általános közérzetet.
4. **Függetlenség és önállóság:** Az öngondoskodás lehetővé teszi, hogy függetlenek és önállóak maradjunk. Ha képesek vagyunk saját magunkról gondoskodni, kevésbé függünk másoktól, és nagyobb kontrollt gyakorolhatunk életünk felett.
5. **Hosszú távú tervezés:** Az öngondoskodás része a hosszú távú tervezésnek, amely segít abban, hogy felkészüljünk a jövőbeni kihívásokra és célokat tűzzünk ki. Ez magában foglalja a pénzügyi tervezést, az egészségügyi elővigyázatosságot és a személyes fejlődést.

Az öngondoskodás tehát nemcsak a jelenlegi jólétünket javítja, hanem hosszú távon biztosítja, hogy kiegyensúlyozott és boldog életet élhessünk. A fentiek ellenére a tudatos létezés és életvitel az emberek kisebb részére jellemző, ami mögött elsődlegesen a bennünk lévő kognitív torzítások a felelősek, amelyek az ésszerű és racionális viselkedésről térítenek el bennünket. A tudományos folyóiratokban az öngondoskodás általában az egyének azon képességét és hajlandóságát jelenti, hogy saját maguk gondoskodjanak jövőbeli jólétükről, különösen pénzügyi és egészségügyi szempontból. Az öngondoskodás témakörre több területet ölel fel:

Nyugdíj-előtakarékosság: Az öngondoskodás egyik legfontosabb aspektusa a nyugdíjra való felkészülés. Ez magában foglalja a nyugdíjcélú megtakarításokat és befektetéseket, valamint a nyugdíjrendszerek fenntarthatóságát.

Egészségügyi öngondoskodás: Az egyének egészségügyi állapotuk megőrzésére és javítására irányuló tevékenységei, mint például

dául a rendszeres orvosi vizsgálatok, egészséges életmód és a betegségek megelőzése.

Pénzügyi tudatosság: Az öngondoskodás része a pénzügyi ismeretek bővítése és a tudatos pénzügyi döntések meghozatala. Ez magában foglalja a költségvetés készítését, az adósságkezelést és a befektetési stratégiák kidolgozását is.

Szociális és pszichológiai jólét: Az öngondoskodás kiterjed a mentális egészségre és a társadalmi kapcsolatok ápolására is, úgy, mint a stresszkezelés, a szociális támogatási hálózatok kiépítése és a személyes fejlődés.

Ezek a főbb területek és témák mind hozzájárulnak ahhoz, hogy az egyének képesek legyenek önállóan gondoskodni saját jövőjükéről és jólétükről, azaz foglalkozzanak jövőbeni kockázatok kivédésével, mint egészség és pénzügyek kapcsán, hogy csak a legjelentőségteljesebbeket említsük meg.

MÓDSZER

A jelen tanulmány célja a tudományos közlemények bibliometriai elemzése, amelyhez az OpenAlex adatbázisát használtuk fel, amely több mint 250 millió tudományos művet tartalmaz. Az OpenAlex egy nyílt hozzáférésű, globális kutatási katalógus, amely átfogó adatokat biztosít a tudományos publikációkról, szerzőkről, intézményekről és folyóiratokról. Az adatgyűjtés során különös figyelmet fordítottunk az idézettségi adatokra és a folyóirat szintű mérőszámok elemzésére, amivel leszűrjük a magyarországi tudományos folyóiratokban, kiadókban megjelent publikációkat a megtakarításmegtakarítások, megtakarítási, megtakarítást, nyugdíjmegtakarítás és öngondoskodás kifejezésekre történő kereséssel. Az így kapott adatbázist elemeztük, amivel kiadói és szerzői oldalról vizsgáltuk ennek a 24 évnek a teljesítményét. Külön figyelmet szenteltünk a H index és hivatkozottsági értékeknek is a publikációk időbeni lefutása mellett. Az OpenAlex adatbázisának használatával sikerült átfogó képet kapnunk a tudományos közlemények hatásáról és kapcsolatairól. Az idézettségi adatok elemzése alapján megállapítottuk, hogy a leggyakrabban idézett művek jelentős hatással vannak a tudományos közösségre. Az eredmények hozzájárulnak a tudományos közlemények hatásának jobb megértéséhez és a kutatási trendek feltárásához, illetve jelentős mértékben támogatják a tudományos kutatás átláthatóságát és elérhetőségét.

EREDMÉNYEK

Megtakarítási címszavak szerint, amit a teljes szövegben kerestünk, a 2000-es évektől számítva 2024-ig összesen 1.642 db publikációt találtunk. A publikáció eloszlásában hármas jelentőségteljesebb tagolást tehetünk, miszerint 2000-2010-ig összesen 190 db került kiadásra, ezt követte 2011-2020-ig terjedő időszak, amikor is 837 db született, ami több mint négyszerese az előző évtizednek, végül pedig a harmadik évtizedben 2021-től 2024-ig, négy év alatt már 615 cikk jelent meg, ami egyértelműen jelentősebb fejlődést jelent az előző évtizedekhez képest, amit az 1. ábra mutat be. A megtakarítási publikációk számának növekedése az elmúlt két évtizedben több tényezőre vezethető vissza. Egyrészt a gazdasági válságok és pénzügyi bizonytalanságokra. A 2008-as globális pénzügyi válság és az azt követő gazdasági kihívások rávilágítottak a pénzügyi tudatosság és a megtakarítás fontosságára. Az emberek és a kutatók egyaránt nagyobb figyelmet fordítottak a pénzügyi stabilitásra és a megtakarítási stratégiákra. Másodrészt a technológiai fejlődés és információhoz való hozzáférés, mint az internet és a digitális

technológiák elterjedése megkönnyítette a kutatók számára az adatok gyűjtését és elemzését, valamint a publikációk szélesebb körű terjesztését. Ez hozzájárult a tudományos közösség és a nyilvánosság érdeklődésének növekedéséhez a megtakarítási témák iránt. Harmadésként a növekvő pénzügyi tudatosság, mert az oktatási programok és a pénzügyi tanácsadás elterjedése növelte az egyének pénzügyi ismereteit és tudatosságát. Ez a fokozott érdeklődés a megtakarítási szokások és stratégiák iránt több kutatást és publikációt eredményezett, ami továbbra is tart napjainkban is.

1. ábra: Megtakarítási kifejezést tartalmazó publikációk Magyarországon

Forrás: saját szerkesztés

Folyóiratok tekintetében az 50 és feletti megjelenések kapcsán a Közgazdasági szemlét, a Vezetéstudományt, a Tér és Társadalmat, a Biztosítás és Kockázatot, a Külgazdaságot, a Hitelintézetit, a Polgári Szemlét és a Pénzügyi Szemlét emeljük ki, a teljesség igénye nélkül, ahol a legtöbb publikáció történt az elmúlt 25 évben.

2. ábra: Megtakarítási kifejezést tartalmazó folyóiratok TOP 10 2000-2024

Forrás: saját szerkesztés

A TOP 10-et mutatja be a 2. ábra és a számokból látható, hogy 779 db publikáció jelent meg ezen folyóiratokban, ami közel a fele a teljes állománynak, ami már jelentősebb eltolódásnak mondható, természetesen azzal, hogy a többi folyóiratban való megjelenés is tudományos értékkel bír, illetve a megjelenési darabszámokat a folyóirat megszületésének időpontja és más egyéb historikus tényezők is befolyásoltak.

A H-index egy fontos mérőszám a tudományos kutatók teljesítményének értékelésében. Az indexet Jorge E. Hirsch fizikus javasolta 2005-ben, és azóta széles körben elfogadottá vált. A H-index egy kutató publikációinak számát és azok idézettségét veszi figyelembe. A H-index segít a kutatók tudományos hatásának és produktivitásának mérésében, illetve gyakran használják akadémiai előléptetések és pályázatok elbírálásá-

nál, mert lehetővé teszi a kutatók összehasonlítását különböző tudományterületeken. A folyóiratok H-indexe hasonló módon működik, mint a kutatók esetében, de itt a folyóiratban megjelent cikkek idézettségét veszik figyelembe. A folyóiratok H-indexe több szempontból is hasznos, egyrészt tudományos hatás mérése, mely segít a folyóiratok tudományos hatásának és jelentőségének értékelésében, illetve összehasonlíthatóság, mert lehetővé teszi a folyóiratok összehasonlítását ugyanazon tudományterületen belül. Végül pedig a minőség és láthatóság, a magas H-indexű folyóiratok általában magas minőségű és nagy láthatóságú publikációkat tartalmaznak, ezért tartottuk fontosnak ilyen megközelítésből is megvizsgálni a rendelkezésre álló adatainkat. A 3. ábrán az 5 és a feletti értékkel bíró folyóiratokat mutatjuk be. A 2000 és 2024 közötti időszakban a magyar tudományos folyóiratok H-index adatai alapján a legmagasabb H-indexszel rendelkező folyóirat a Vezetéstudomány, amely 8-as értékkel rendelkezik. Ezt követi három folyóirat, a Közgazdasági Szemle, a Pénzügyi Szemle és a Tér és Társadalom, mindegyikük 7-es H-indexszel. A Területi Statisztika 6-os H-indexszel rendelkezik, míg a Gazdaság és Pénzügy, a Hitelintézetit Szemle és a Polgári Szemle egyaránt 5-ös H-indexszel bírnak. Ezek az adatok a „megtakarítás” kifejezés találatai alapján kerültek összegyűjtésre, ami arra utal, hogy a megtakarítás témaköre különösen jelentős a vezetéstudományi és közgazdasági folyóiratokban, azaz a pénzügyi és társadalomtudományi folyóiratok is fontos szerepet játszanak a megtakarítási témák kutatásában és publikálásában. Az adatok alapján megfigyelhető, hogy a tudományos közlemények idézettsége és hatása különböző mértékben oszlik meg a különböző tudományterületek között, de a megtakarítási témák kiemelt figyelmet kapnak. Látható, hogy van átfedés a 2. ábrán található elemzéssel, egyedül a Területi statisztika és a Gazdaság és Pénzügy folyóiratok nem találhatók meg a TOP 10-et tartalmazó darabszámos kimutatásban, ami igazolja, hogy okkal jelent meg a többi 8 folyóiratban annyi tudományos cikk, mert a H index eredményei is igazolják a folyóiratok minőségét és tudományos hatását.

3. ábra: H index szerinti besorolás 5-ös és feletti értékkel rendelkezők 2000-2024 között megtakarítási témában

Forrás: saját szerkesztés

Megvizsgálva szerzők tekintetében is a 2000-2024-ig tartó időszakot a megtakarítási kifejezéssel kapcsolatban és 28 olyan tudományos szerzőt találtunk, akik 5 feletti darabszámmal képviseltette magát a 4. ábra alapján. Közülük is kiemelkedik a 14, 13 és 10 publikációt szerzők, ők végeztek a lista elején, ami függetlenül a vizsgált 25 éves hosszabb terjedelemtől, kiváló publikációs teljesítménynek tekinthető.

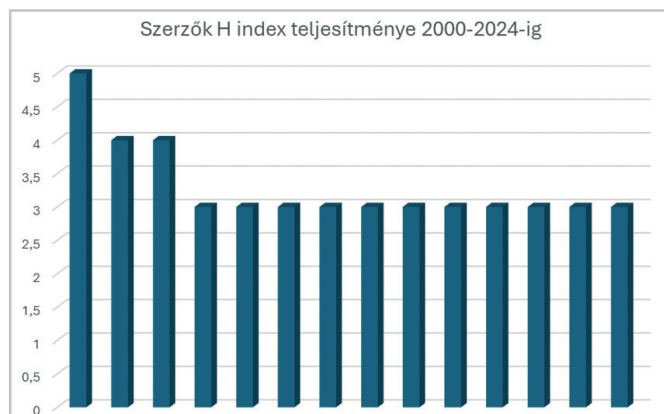

4. ábra: Szerzők publikációs darabszáma 2000-2024-ig

Forrás: saját szerkesztés

Szerzők H indexe szerinti csoportosítás

A H-index különösen hasznos, ha ugyanazon területen dolgozó kutatók összehasonlítására használják, de kevésbé megbízható, ha különböző területek kutatóit hasonlítják össze. Az 5. ábrán a 3 és feletti H indexel rendelkező szerzőket mutatjuk be, összesen tizennégyet. Releváns kapcsolatot látunk a H index és a relevánsabb publikációs számmal rendelkezők között, mert tíz olyan kutatót találtunk, akik a H indexben vannak és szerepelnek a relevánsabb publikációs darabszám között is. Hisszük, hogy ez a kapcsolat a tudományos teljesítményt is alátámasztja, természetesen elismerve azt is, hogy vannak olyan kutatók, akik kevesebb, de annál hivatkozottabb publikációkat írtak az elmúlt 25 évben, ami tudományos munka minőségét hasonlóképpen értékeli.

5. ábra: Szerzők H index teljesítmény 2000-2024-ig

Forrás: saját szerkesztés

Lokális és globális megközelítés szerinti szerzői hivatkozások bemutatása

Lokális hivatkozások tekintetében csak azokat a cikkeket vesszük figyelembe, amelyek a megtakarítással kapcsolatos nagy adatbázisunkban található, azaz ezeken belül történtek a cikkekre való hivatkozások, így egy szűkebb halmazt tesznek ki. Ezen belül bemutatjuk azt a hatot, amelyek legalább 5 hivatkozást kaptak, részletesen megemlítve az adott publikációt is:

(Csorba, L. 2020, Németh, E., Zsótér, B., & Béres, D. 2020, Csiszárík-Kocsír, Á., & Garai-Fodor, M. 2018, Kovács, L., & Nagy, E. 2022, Kovács, P., Kuruczleki, É., Rácz, T. A., & Lipták, L. 2021, Németh, E., Vargha, B. T., & Domokos, K. 2020).

Elemzésünk kapcsán azt tapasztaltuk, hogy mindegyik cikk a pénzügyi kultúra és műveltség különböző aspektusaival foglalkozik. A pénzügyi ismeretek fontosságát, a pénzügyi magatartás meghatározó tényezőit, valamint a pénzügyi sérülékenysé-

get és annak jellemzőit vizsgálják. Ezen belül több publikáció hangsúlyozza a pénzügyi ismeretek oktatásának fontosságát, különösen a fiatalabb generációk körében. Csiszárík-Kocsír és Garai-Fodor a Z generáció pénzügyi ismereteinek oktatásáról írnak, míg Kovács és Nagy a hazai pénzügyi kultúra fejlesztésének aktuális feladatait mutatják be.

A globális tudományos hivatkozások jelentése a tudományos publikációk és kutatások értékelésének egyik fontos eszköze. Ezek a hivatkozások segítenek nyomon követni, hogy egy adott tudományos munka milyen hatással van a tudományos közösségre, és mennyire befolyásolja más kutatók munkáját. A globális minden hivatkozást figyelembe vesz, azaz több cikk hivatkozása, amiben a megtakarítás szó nem is szerepel. Külön kiemeljük azokat a publikációkat, a TOP 6-ot, amelyek 20 és feletti hivatkozásokkal rendelkeznek és mint a leghivatkozottabb publikációk rövid összeggel ismertetjük a tartalmukat:

A tanulmány a csatlakozó országok számára megfelelő árfolyamrendszer kiválasztásának kérdéseit vizsgálja az EU/EMU tagság előkészítése során. Szapáry rámutat, hogy nincs egyetlen, minden ország számára megfelelő árfolyamrendszer, és a Maastrichti kritériumok inflációs követelményei nincsenek összhangban a felzárkózási folyamattal (Szapáry, G. 2000).

A kutatás célja az Ipar 4.0 fogalmának meghatározása és technológiáinak rendszerezése. Nagy Judit négy magyarországi vállalattal készített interjúk alapján vizsgálja az Ipar 4.0 megvalósításának kihívásait, mint például a digitális stratégia hiánya, a beruházásoktól való félelem, a munkaerő felkészültsége és az adatbiztonság (Nagy, J. 2019).

Ez a tanulmány a kohézió átalakulását vizsgálja a magyar hírek angol fordításában. Az eredmények azt mutatják, hogy bár mennyiségi változások nem jelentősek, a minőségi változások jelentősek lehetnek, különösen az opcionális változások, amelyek módosíthatják a hírek tartalmát (Károly, K., Ábrányi, H., Deák, S., Laszkács, Á., Mészáros, A., & Seresi, M. 2013).

Egri Zoltán publikációja a magyar városok közötti egészségi egyenlőtlenségeket vizsgálja. A kutatás térbeli ökonometria módszerekkel elemzi az egészségi állapot területi különbségeit és azok gazdasági fejlődésre gyakorolt hatását (Egri, Z. 2017).

A kutatás a Z generáció pénzügyi tudatosságát vizsgálja értékalapú fogyasztói magatartásmodellek segítségével. Az eredmények azt mutatják, hogy a fiatalok pénzügyi döntéseit befolyásolja az értékrendjük, és a pénzügyi tudatosságuk fejlesztésére irányuló oktatási programok hatékonyak lehetnek (Garai-Fodor, M. 2018).

Gál Zoltán tanulmánya az FDI (külföldi működőtőke-befektetések) gazdasági növekedésre és beruházásokra gyakorolt hatását vizsgálja Magyarországon. Az eredmények szerint az FDI pozitív hatása hosszú távon kevésbé érvényesül, és a kormányzati és EU-forrás alapú beruházások nagyobb szerepet játszanak a GDP alakításában (Zoltán, G. 2019).

Nyugdíjmegtakarítással kapcsolatos elemzés

Nyugdíjmegtakarítási megkeresésünk a teljes szövegben vizsgálva csupán 7 cikket eredményezett, amit kifejezetten alacsonynak tartunk összességében a megtakarítási cikkek darabszámához képest. Az okok kapcsán jelen cikkünkbe csupán feltételezéssel élünk, de jelentősebb hatásként a társadalmi és gazdasági tényezőket gondoljuk, mert a magyar társadalom öregedése és a nyugdíjrendszer fenntarthatóságával kapcsolatos aggodalmak csak az utóbbi években kerültek előtérbe.

Másodszorban a pénzügyi tudatosság, mert a pénzügyi tudatosság és az öngondoskodás kultúrája Magyarországon lassan fejlődött. Az emberek gyakran nem rendelkeztek elegendő információval a nyugdíj megtakarítási lehetőségekről, és nem látták ennek fontosságát, függetlenül attól, hogy több évtizede már megfelelő termékekkel rendelkeznek a nyugdíjpénztárak, nyugdíjbiztosítók és a pénzintézetek egyaránt. Harmadrészt az állami nyugdíjrendszerbe vetett bizalom sokáig erős volt, így kevesen érezték szükségét a magán nyugdíj jellegű megtakarításoknak. Az állami nyugdíjrendszer változásai és a magán nyugdíjpénztárak megszüntetése is hozzájárultak a bizonytalansághoz, de ennek hatása a tudományos publikációk számában még nem mutatkozott meg.

A publikációk csekély számának köszönhetően felsoroljuk mindegyiket:

1. Barta, J. (2018). A nyugdíjbiztosítás szerepe és jellemzői a kiegészítő nyugdíjpillérben.
2. Iván, S., & György, T. I. (2018). Bezáródás és fluiditás a magyar társadalom szerkezetében.
3. Holtzer, P. (2018). Érkezik-e a varsói gyors?
4. Vaskövi, Á., & Ráduly, D. (2022). Nyugdíjrendszerek és nyugdíj-előtakarékossági formák a visegrádi országokban.
5. Grébel, S., & Pesuth, T. (2022). Banki etika az erkölcsi értékek és értékítéletek szerepe a pénzügyekben.
6. Szécsi, D. (2019). Mama Hotel: A fiatalok pénzügyi attitűdjei a döntéshozatal és a lakhatás szempontjából
7. Mérő, B. (2021). A felhalmozott nyugdíjjárulékok előtörlesztési célú felhasználásának modellezése lakáscélú hitelek esetén.

Áttekintve a publikációka a következő közös gondolatokat találtuk:

Nyugdíjrendszerek és előtakarékoság: Barta (2018) és Vaskövi & Ráduly (2022) cikkei a nyugdíjrendszerek és a kiegészítő nyugdíjpillér fontosságát tárgyalják. Barta a társadalombiztosítási nyugdíj és a kiegészítő nyugdíj szerepét, valamint az önkéntes előgondoskodás és az adókedvezmények jelentőségét hangsúlyozza. Vaskövi és Ráduly a visegrádi országok nyugdíjrendszereit és az időskori szegénység problémáját vizsgálják, kiemelve az előtakarékoság fontosságát. Holtzer (2018) a foglalkoztatói nyugdíjalapok új rendszerét elemzi Lengyelországban, ami szintén a nyugdíjrendszerek témakörébe tartozik.

Pénzügyi attitűdök és döntéshozatal: Szécsi (2019) és Grébel & Pesuth (2022) publikációi a pénzügyi attitűdöket és az erkölcsi értékek szerepét vizsgálják. Szécsi a fiatalok pénzügyi döntéshozatalát és lakhatási szokásait elemzi, különös tekintettel a szülőikkel való együttélésre és az önállósodásra. Grébel és Pesuth a banki etika és az erkölcsi értékek fontosságát hangsúlyozzák a pénzügyekben, különösen az ügyfél és a bank viszonyában.

Megvizsgálva idézettségüket kettő és nulla közötti értékek között szóródnak, ami összhangban azzal, hogy a témában milyen kevés tudományos cikk született.

Öngondoskodást tartalmazó publikációk vizsgálata idősorosan és darabszám szerint folyóiratonként

A megtakarítással kapcsolatos elemzéshez képest azt tapasztaltuk, hogy az ott található 1.642 db publikációhoz képest az öngondoskodási témába mindösszesen 217 cikket találtunk. Ez mutatja, hogy az öngondoskodás mint téma egyrészt az

utóbbi években vált csak népszerűbbé és a megtakarítás, mint kifejezéshez képest még nem annyira keresett és hivatkozott. A publikációk évenkénti eloszlása magas mértékben megegyezik a megtakarításos publikációk lefutásával. 2013-tól kezdődően emelkedett meg szignifikánsan az éves darabszáma a publikációknak, amit a 6. ábra mutat be.

Az öngondoskodási témájú publikáció számának növekedése Magyarországon több tényezőre vezethető vissza. Egyrészt a nyugdíjrendszer változásai, miszerint az öregségi nyugdíjkorhatár 62 évről 65 évre emelkedett 2013-ban, ami növelte az emberek érdeklődését az öngondoskodás iránt, hiszen az állami nyugdíjrendszer fenntarthatóságával kapcsolatos aggodalmak is hozzájárultak a téma népszerűségéhez (Bencsik, G., & Pataki, L. 2024). A gazdasági válságok és az infláció hatásai miatt egyre többen keresnek alternatív megoldásokat a pénzügyi biztonságuk érdekében. Az infláció különösen súlyosan érinti a nyugdíjasokat, ami tovább növeli az öngondoskodás fontosságát, de természetesen nem csak a nyugdíjasokat, így mindenki számára egyre fontosabb a jövő biztosítása. A kormányzati ösztönzések tekintetében intézkedésekkel, például adókedvezményekkel és támogatásokkal ösztönzik az öngondoskodás különböző formáinak elterjedését, közvetett módon ez is hozzájárult a téma iránti érdeklődés növekedéséhez. Végül pedig a pénzügyi tudatosság növekedése, az emberek egyre inkább felismerik a pénzügyi tudatosság fontosságát, és ennek részeként az öngondoskodás szerepét is, így a lakosság egyre nagyobb része foglalkozik a jövőbeli pénzügyi biztonságával. Ezek a tényezők együttesen hozzájárultak ahhoz, hogy az öngondoskodás témája egyre nagyobb figyelmet kapjon Magyarországon.

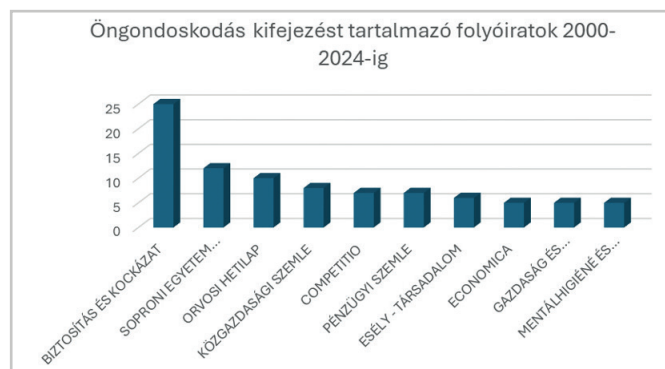

6. ábra: Öngondoskodási kifejezést tartalmazó publikációk Magyarországon

Forrás: saját szerkesztés

Folyóiratok kapcsán a TOP 10-be a 7. ábrán találhatóak kerültek, amely kiadók a 217 összes megjelenés 41,5%-át adják, ami bizonyítja a jelentőségteljeségüket. 25 db megjelenéssel kiemelkedik a Biztosítás és Kockázat folyóirat. A Biztosítás és Kockázat című folyóirat a Magyar Biztosítók Szövetsége (MABISZ) kiadásában jelenik meg negyedévente. A folyóirat célja, hogy hiteles platformot biztosítson a biztosítási ágazat aktuális kérdéseinek tudományos igényű elemzésére és az ezekkel kapcsolatos párbeszédre. A folyóiratban megjelenő cikkek elméleti és empirikus szempontból is relevánsak a biztosítási szakma számára. A lap külön figyelmet fordít a fiatal kutatók publikációs lehetőségeire, ezzel is támogatva a szakmai utánpótlást. A folyóirat szerkesztőbizottságában olyan szakemberek dolgoznak, mint például Dr. Pandurics Anett elnök és Dr. Kovács Erzsébet főszerkesztő, illetve a tanácsadó testület tagjai

között is elismert szakértők találhatók, akik biztosítják a publikációk magas színvonalát. A folyóiratban megjelenő tanulmányok széles spektrumot ölelnek fel, beleértve a biztosítási piac elemzését, a szabályozási kérdéseket, a felelősségbiztosítást, az egészségbiztosítást egyaránt.

7. ábra: Öngondoskodás kifejezést tartalmazó folyóiratok 2000-2024

Forrás: saját szerkesztés

Folyóiratok H index eredményei alapján

A kettő vagy a feletti index értékeket vettük számításba, ami alapján a következő eredmények születtek. Az Orvosi Hetilap és a Pénzügyi Szemle 4-4 db-bal végzett az élen, mögöttük harmas értékkel a Tér és Társadalom áll. Őket követi 2-2 db-bal a Biztosítás és Kockázat, az Iskolakultúra, a Közgazdasági Szemle, a Mentálhigiéné és Pszichoszomatika, a Polgári Szemle, az Economica, a Területi Statisztika és a Vezetéstudomány. A megjelenés intenzitása és H indexáltság között releváns kapcsolatot láthatunk, hiszen a fent említett folyóiratokból hat szintén megtalálható a 7-as ábrán, ami mutatja, hogy okkal volt olyan számú publikáció a kiadók esetében.

Szerzők darabszáma és H indexe

Szerzők tekintetében a 8-as ábrán mutatjuk meg a három annál többet publikálókat. Kiemelkedik a hat és öt megjelenés és természetesen azon publikálókról sem feledkezzük meg, akik három fontos cikket szereztek a témában. H indexet vizsgálva a kettő vagy feletti értékkel rendelkezők is vannak. Itt is szeretnénk felhívni a figyelmet azon szerzőkre, akik a H indexben és a publikációk számában is egyaránt szerepeltek, hiszen a kiemelt szakmai munka és a publikációs mennyiség is keresztezte egymást esetükben, ami emeli a publikációs tevékenységüket.

8. ábra: Szerzők publikációs száma öngondoskodás témában 2000-2024-ig

Forrás: saját szerkesztés

Öngondoskodási témában az adott év leghivatkozott publikációjának bemutatása 2000-től kezdődően

Érdekes megközelítésnek tartjuk, hogy megmutassuk az adott évben leghivatkozottabb öngondoskodással kapcsolatos publikációk kapcsán miként változtak azok a témák, amelyeket feldolgoztak, bemutattak a tudományos szerzők. A múltból indulva soroljuk fel a publikációkat, majd a végén levonjuk következtetésünket a tartalmukat illetően.

Egy lehetséges nyugdíjreform és indokai. A tanulmány a magyar nyugdíjrendszer reformjának szükségességét és lehetséges irányait tárgyalja. A szerzők egy olyan modellt vázolnak fel, amely hosszú távon fenntartható és konzisztens elemekből áll (Banyár, J., & Mészáros, J. 2004).

Visszajáró svéd kísértet? Egy félreértés fogságában: a svéd modell álma és a kelet-közép-európai realitás. Bartha Attila cikke a svéd jóléti modell és a kelet-közép-európai valóság közötti különbségeket elemzi. A szerző bemutatja, hogy a svéd modell hogyan vált ismét sikeressé a 21. század elején, és milyen kihívásokkal szembesül a régió (Bartha, A. 2006).

A magyar öngondoskodás sajátosságai. A tanulmány a magyar nyugdíjrendszer öngondoskodási elemeit vizsgálja. A szerzők egy felmérés adatai alapján elemzik az öngondoskodás különböző formáinak elterjedtségét és a lakosság ismereteit a nyugdíjrendszerről (Ágoston, K., & Kovács, E. 2007).

Nyugdíjreform dilemmák-jövedelemelosztási arányok és makropénzügyi egyensúly. Antal László cikke a nyugdíjrendszer reformjának dilemmáit és a jövedelemelosztási arányok, valamint a makropénzügyi egyensúly közötti összefüggéseket tárgyalja. A szerző a demográfiai változások hatásait is elemzi (Antal, L. (2008).

Az idősödő társadalom gazdasági és társadalmi kihívásai Magyarországon. A tanulmány az idősödő társadalom gazdasági és társadalmi kihívásait vizsgálja Magyarországon. A szerzők demográfiai, társadalmi és gazdasági trendeket elemeznek, és bemutatják az idősek szociális környezetét (Gabriella, F., Andrea, G., & Szilárd, M. 2009).

20 év Magyarországa. A cikk összefoglalja a IV. Gazdaságpolitikai Kerekasztal Konferencia főbb témáit és megállapításait, amelyek a magyar gazdaság elmúlt 20 évének fejlődését és jövőbeli kilátásait tárgyalják (Sávai, R. P., & Szilágyi, N. 2010).

Idősek a pályán: fair a play? Hogyan vélekednek az európai munkaadók az idősebb korosztályok helyéről a jövő munkaerő-piacán? A tanulmány az európai munkaadók véleményét és hozzáállását vizsgálja az idősebb munkavállalók foglalkoztatásával kapcsolatban. A szerzők öt országban végzett kutatás eredményeit mutatják be (Adler, J., & Petz, R. 2011).

Öngondoskodás Jelentőségének Vizsgálata Primerkutatás Alapján. A cikk a pénzügyi-gazdasági válság hatásait és az öngondoskodás jelentőségét vizsgálja Magyarországon. A szerzők egy kérdőíves felmérés eredményeit elemzik, amely három korosztályt érintett (Vanis, F., Baranyi, A., & Taralik, K. 2012).

A telemedicina előnyei és hátrányai. A tanulmány a telemedicina alkalmazásának előnyeit és hátrányait vizsgálja. A szerzők bemutatják, hogyan javíthatja a telemedicina az egészségügyi ellátás elérhetőségét és hatékonyságát, ugyanakkor rávilágítanak a technológiai és etikai kihívásokra is (Daragó, L. J., Jung, Z., Ispán, F., Bendes, R., & Dinya, E. 2013).

Esély vagy kényszer? Az aktív korú nem foglalkoztatottak jogosultságainak változásai a teljes jogú társadalmi tagság perspektívájából: doktori értekezés tézisei. A doktori értekezés az

aktív korú nem foglalkoztatottak társadalmi tagságának változásait elemzi. Vida Ágnes a jogosultságok és a társadalmi integráció közötti összefüggéseket vizsgálja (Vida, A. 2014).

Szegénység, projektek, közpolitikák. A cikk a szegénység kezelésére irányuló projekteket és közpolitikákat elemzi Magyarországon. A szerző bemutatja a különböző programok hatékonyságát és a szegénység csökkentésére tett erőfeszítéseket (Mária, V. M. 2015).

Még egyszer a "rendszerparadigmáról". Kornai János cikke a posztzocialista régió tapasztalatai alapján tisztázza és kiegészíti a rendszerparadigma fogalmát. A szerző a gazdasági rendszerek működését és átalakulását elemzi (Kornai, J. 2016).

Digitális átállás az oktatásban. A könyv a digitális technológiák oktatásban betöltött szerepét és az átállás kihívásait tárgyalja. Racsko Róbert bemutatja a digitális eszközök integrációjának lehetőségeit és hatásait az oktatási folyamatokra (Racsko, R. 2017).

Gazdaságfejlesztési lehetőségek a jól működő településeken. A tanulmány a jól működő települések gazdaságfejlesztési lehetőségeit vizsgálja. Tóth Tamás bemutatja, hogyan lehet a helyi gazdaságot erősíteni és fenntartható fejlődést elérni (Tóth, T. 2018).

A cikk a magyar lakáspolitikák intézményi logikáját és azok társadalmi-térbeli egyenlőtlenségeket reprodukáló hatásait elemzi. A szerzők bemutatják, hogyan járulnak hozzá a lakáspolitikai intézkedések a társadalmi egyenlőtlenségek fenntartásához (Pósfai, Z., & Jelinek, C. 2019).

A pénzügyi sérülékenység jellemzői a magyar lakosság körében az OECD 2018-as adatainak tükrében. A tanulmány a magyar lakosság pénzügyi sérülékenységét vizsgálja az OECD 2018-as adatai alapján. A szerzők elemzik a pénzügyi tudatosság és a sérülékenység közötti összefüggéseket (Németh, E., Zsótér, B., & Béres, D. 2020).

Pénzügyi oktatás a világban. A cikk a pénzügyi oktatás globális helyzetét és jelentőségét tárgyalja. Terták Elemér bemutatja a pénzügyi műveltség fejlesztésének fontosságát és a különböző országokban alkalmazott módszereket (Terták, E. 2022).

Az időskori szegénység és az öngondoskodás összefüggései Európában. A tanulmány az időskori szegénység és az öngondoskodás közötti összefüggéseket vizsgálja Európában. A szerzők 25 európai ország adatait elemezve azonosítják a szegénység és az öngondoskodás szempontjából hasonló csoportokat (Vaskövi, Á., & Jászfi, E. 2023).

A diabétesz okozta distressz és az életminőség összefüggései 2-es típusú cukorbetegséggel élők körében – szisztematikus irodalmi áttekintés. A cikk a 2-es típusú cukorbetegséggel élők körében a diabétesz okozta distressz és az életminőség közötti összefüggéseket vizsgálja. A szerzők szisztematikus irodalmi áttekintést nyújtanak a témában (Heckenberger-Nagy, E., & Tiringier, I. 2024).

Az említett 19 cikk témáit áttekintve néhány fontos trend és összefüggés figyelhető meg.

Több cikk is foglalkozik a nyugdíjrendszer reformjával és az öngondoskodás jelentőségével, ami arra utal, hogy a nyugdíjrendszer fenntarthatósága és az egyéni felelősségvállalás kérdései kiemelt fontosságúak a magyar társadalomban.

Az idősödő társadalom gazdasági és társadalmi kihívásai szintén több cikkben megjelennek, melyekben a demográfiai változások és az idősek munkaerőpiaci helyzetének fontosságát hangsúlyozzák.

Pénzügyi tudatosság és sérülékenység, a pénzügyi oktatás és a lakosság pénzügyi sérülékenysége is visszatérő téma, ami azt mutatja, hogy a pénzügyi ismeretek fejlesztése és a pénzügyi biztonság növelése fontos célkitűzések.

Szociális és gazdasági egyenlőtlenségek, több szerző is foglalkozik a szociális és gazdasági egyenlőtlenségek kérdésével, kiemelve a társadalmi igazságosság és a szegénység csökkentésének fontosságát.

Technológiai fejlődés és oktatás, a digitális átállás az oktatásban és a telemedicina előnyei és hátrányai is megjelennek. Ez a technológiai fejlődés és az innováció szerepét hangsúlyozza az oktatásban és az egészségügyben, melyek kiemelt területnek számítanak a társadalmi berendezkedésben.

KÖVETKEZTETÉSEK

A bibliometriai elemzésünk többek között rávilágított arra, hogy a megtakarítás, nyugdíjmegtakarítás és öngondoskodás témakörei szorosan összefonódnak, és mindhárom terület kulcsfontosságú a pénzügyi stabilitás és a jövőbeli biztonság szempontjából. A kutatás limitációja okán lehet, hogy nem minden magyar nyelvű tudományos cikk szerepel az adatbázisban, de ez minden ilyen esetben lehetséges, így ezt elfogadjuk és ki nyilatkoztatjuk, egyben az adatbázis próbálkozik a legszélesebb körben lefedni a folyóiratokat, ami már így is szélesebb, mint az elterjedt SCOPUS vagy web of Science adatbázisok. Az eredmények azt mutatják, hogy a rendszeres megtakarítási szokások kialakítása és a hosszú távú pénzügyi tervezés elengedhetetlenek a nyugodt nyugdíjas évek biztosításához. Az öngondoskodás fontossága különösen kiemelkedő, mivel a pénzügyi tudatosság és a felelősségteljes pénzkezelés hozzájárul a személyes jóléthez és a stressz csökkentéséhez. Az egyéneknek érdemes minél korábban elkezdniük a megtakarítást és a nyugdíjtervezést, hogy kihasználhassák a kamatos kamat előnyeit és felkészülhessenek a váratlan pénzügyi kihívásokra. 2013-2014-es évektől kezdődően jelentős növekedés figyelhető meg a megtakarítás, nyugdíjmegtakarítás és öngondoskodás témájú cikkek számában. Ennek több oka is van, egyrészt a pénzügyi válságok hatása, hiszen a 2008-as globális pénzügyi válság után az emberek egyre inkább tudatosabbá váltak pénzügyeik kezelésében, és nagyobb hangsúlyt fektettek a megtakarításra és a nyugdíjtervezésre. A technológiai fejlődés, mert az internet és a digitális technológiák elterjedése lehetővé tette a pénzügyi információk könnyebb hozzáférését és terjesztését, ami növelte az érdeklődést és a kutatások számát ezen a területen. A tudományos érdeklődés növekedése, ugyanis a pénzügyi öngondoskodás és a megtakarítási szokások kutatása egyre nagyobb figyelmet kapott a tudományos közösségben, mivel ezek a témák közvetlen hatással vannak az egyének és a társadalom pénzügyi stabilitására. Összességében elmondható, hogy a pénzügyi öngondoskodás és a tudatos megtakarítási stratégiák alkalmazása hosszú távon jelentős pozitív hatással lehet az egyének életminőségére és pénzügyi biztonságára.

IRODALMI FELDOLGOZÁS

ADLER, J. & PETZ, R. (2011): Idősek a pályán: fair a play?– Hogyan vélekednek az európai munkaadók az idősebb korosztályok helyéről a jövő munkaerő-piacán? *Vezetéstudomány Budapest Management Review*, 42(6), 25-39. <https://doi.org/10.14267/VEZTUD.2011.06.03>

- ANTAL, L. (2008): Nyugdíjreform dilemmák-jövedelemelosztási arányok és makropénzügyi egyensúly. *Competitio* 7 (1) pp 5-31. <https://doi.org/10.21845/comp/2008/1/1>
- ÁGOSTON, K. & KOVÁCS, E. (2007): A magyar öngondoskodás sajátosságai. *Közgazdasági szemle*, 54(6). pp.560-578
- BANYÁR, J. & MÉSZÁROS, J. (2004): Egy lehetséges nyugdíjreform és indokai. *Társadalom és gazdaság*, 26(2), 113-141. <https://doi.org/10.1556/TarsGazd.26.2004.2.2>
- BARTHA, A. (2006): Visszajáró svéd kísértet?: Egy félreértés fogságában: a svéd modell álma és a kelet-közép-európai realitás. *Competitio* 5 (1) pp 59-69 <https://doi.org/10.21845/comp/2006/1/8>
- BARTA, J. (2018): A nyugdíjbiztosítás szerepe és jellemzői a kiegészítő nyugdíjpillérben. *BIZTOSÍTÁS ÉS KOCKÁZAT*, 5(1), pp. 42-49. <https://doi.org/10.18530/BK.2018.1.42>
- BENCSEK, G. & PATAKI, L. (2024): Az öngondoskodás szerepe a hazai nyugdíjrendszer fenntarthatóságában. *Gazdaság és társadalom*, 35(1), pp. 69-96. <https://doi.org/10.21637/GT.2024.1.04>
- CSISZÁRIK-KOCSÍR, Á. & GARAI-FODOR, M. (2018): Miért fontos a pénzügyi ismeretek oktatása a Z generáció véleménye alapján?. *Polgári Szemle: gazdasági és társadalmi folyóirat*, 14(1-3), pp.107-119. <https://doi.org/10.24307/psz.2018.0809>
- CSORBA, L. (2020): Pénzügyi kultúra és pénzügyi műveltség, a pénzügyi magatartás meghatározó tényezői. *Public Finance Quarterly*, 65(1). pp. 67-82 https://doi.org/10.35551/PSZ_2020_1_6
- DARAGÓ, L. J. – JUNG, Z. – ISPÁN, F. – BENDES, R. & DINYA, E. (2013): A telemedicina előnyei és hátrányai. *Összefoglaló közlemény* 2013; 154. évfolyam, 30. szám pp.1167–1171. <https://doi.org/10.1556/oh.2013.29664>
- DONTHU, N. – KUMAR, S. – MUKHERJEE, D. – PANDEY, N. & LIM, W. M. (2021): How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of business research*, 133, pp. 285-296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- EGRI, Z. (2017): Magyarország városai közötti egészséges életmódok. *Területi Statisztika*, 57(05), pp. 537-575. <https://doi.org/10.15196/TS570504>
- GABRIELLA, F. – ANDREA, G. & SZILÁRD, M. (2009): Az időszűk társadalom gazdasági és társadalmi kihívásai Magyarországon. *Információs társadalom*, 9(4), pp. 7-31. <https://doi.org/10.22503/inftars.IX.2009.4.1>
- GARAI-FODOR, M. – CSISZÁRIK-KOCSÍR, Á. (2018): The Validity of Value-Based consumer behavioral models in the financial consciousness of the Z generation. *Online Journal Modelling the New Europe*, (27). pp. 107-131. <https://doi.org/10.24193/OJMNE.2018.27.05>
- GRÉBEL, S. & PESUTH, T. (2022): Banki etika az erkölcsi értékek és értékítéletek szerepe a pénzügyekben. *Közgazdaság – Review of Economic Theory and Policy*, 17(1), pp. 291-301. <https://doi.org/10.14267/RETP2022.01.17>
- HECKENBERGER-NAGY, E. & TIRINGER, I. (2024): A diabétesz okozta distressz és az életminőség összefüggései 2-es típusú cukorbetegséggel élők körében–szisztematikus irodalmi áttekintés. *Mentálhigiéne és Pszichoszomatika*, 25(2), pp. 85-97. <https://doi.org/10.1556/0406.2024.00049>
- HOLTZER, P. (2018): Érkezik-e a varsói gyors?. *BIZTOSÍTÁS ÉS KOCKÁZAT*, 5(4), pp. 14-27. <https://doi.org/10.18530/BK.2018.4.14>
- HORVÁTHNÉ KÖKÉNY, A. & SZÉLES, Z. (2014): Mi befolyásolja a hazai lakosság megtakarítási döntéseit?. 2014•dea.lib.unideb.hu
- IVÁN, S. & GYÖRGY, T. I. (2018): Bezáródás és fluiditás a magyar társadalom szerkezetében. Kolosi Tamás–Tóth István György (szerk.): *Társadalmi riport*, pp. 25-47. <https://doi.org/10.61501/TRIP.2018.2>
- KÁROLY, K. – ÁBRÁNYI, H. – DEÁK, S. – LASZKÁCS, Á. – MÉSZÁROS, A. & SERESI, M. (2013): Cohesion and news translation: An exploratory study of shifts of cohesion in the Hungarian-English translation of news stories. *Acta Linguistica Hungarica*, 60(4), pp. 365-407. <https://doi.org/10.1556/ALing.60.2013.4.1>
- KORNAL, J. (2016): Még egyszer a” rendszerparadigmáról”. Tisztázás és kiegészítések a poszt szocialista régió tapasztalatainak fényében= About the system paradigm once again: Clarification and additions in the light of experiences in the post-socialist region. *Közgazdasági Szemle*, 63(10), pp. 1074-1119. <https://doi.org/10.18414/KSZ.2016.10.1074>
- KOVÁCS, L. & NAGY, E. (2022): A hazai pénzügyi kultúra fejlesztésének aktuális feladatai. *Gazdaság és pénzügy*, 9 (1), pp. 2-19. <https://doi.org/10.33926/GP.2022.1.1>
- KOVÁCS, P. – KURUCZLEKI, É. – RÁCZ, T. A. & LIPTÁK, L. (2021): A magyar középiskolások pénzügyi kultúrájának vizsgálata az elmúlt 10 évben Econventio-teszt alapján. *Public Finance Quarterly*, 66 (2). pp. 179-198 https://doi.org/10.35551/PSZ_2021_2_1
- MÁRIA, V. M. (2015): Szegénység, projektek, közpolitikák. *Tér és Társadalom*, 29(1), pp. 69-96. <https://doi.org/10.17649/TET.29.1.2678>
- MÉRŐ, B. (2021). A felhalmozott nyugdíjjárulékok előtörlesztési célú felhasználásának modellezése lakáscélú hitelek esetén. *Közgazdaság – Review of Economic Theory and Policy*, 16(2), pp. 152-168. <https://doi.org/10.14267/RETP2021.02.11>
- NAGY, J. (2019): Az ipar 4.0 fogalma és kritikus kérdései–vállalati interjúk alapján. *Vezetéstudomány – Budapest Management Review*, 50(1), pp. 14-26. <https://doi.org/10.14267/VEZ-TUD.2019.01.02>
- NESZVEDA, G. (2018): Thaler viselkedési közgazdaságtani munkássága. *Hitelintézet Szemle*, 17(1), pp. 153-167. <http://doi.org/10.25201/HSZ.17.1.153167>
- NÉMETH, E. – ZSÓTÉR, B. & BÉRES, D. (2020): A pénzügyi sérülékenység jellemzői a magyar lakosság körében az OECD 2018-as adatainak tükrében. *Pénzügyi Szemle*, 65(2), pp. 281-308. https://doi.org/10.35551/PSZ_2020_2_8
- NÉMETH, E. – VARGHA, B. T. & DOMOKOS, K. (2020): Pénzügyi kultúra. Kik, kiket és mire képeznek? Összehasonlító elemzés 2016–2020. *Public Finance Quarterly*, 65(4). pp. 554-582 https://doi.org/10.35551/PSZ_2020_4_7
- PÓSFAL, Z. & JELINEK, C. (2019): Reproducing socio-spatial unevenness through the institutional logic of dual housing policies in Hungary. In: Thilo Lang et al. Regional and local development in times of polarisation: Re-thinking spatial policies in Europe, Palgrave macmillan. singapur 197-223. ISBN 978-981-13-1189-5 https://doi.org/10.1007/978-981-13-1190-1_9
- RACSKO, R. (2017): Digitális átállás az oktatásban (Vol. 52). Gondolat Kiadó. ISBN: 978 963 693 787 4 <https://doi.org/10.17717/IQKONYV.Racsko.2017>

- SÁVAI, R. P. & SZILÁGYI, N. (2010): 20 év Magyarországa: Összefoglaló a „20 év múlva. Vissza a jövőbe.” című, IV. Gazdaságpolitikai Kerekasztal Konferenciáról (Debrecen, 2010. április 16.). *Competitio*, 9(1), pp. 206-211. <https://doi.org/10.21845/comp/2010/1/13>
- SZAPARY, G. (2000): Maastricht and the choice of exchange rate regime in transition countries during the run-up to EMU. National Bank of Hungary working paper, (2000/07). Online ISSN: 1585 5600; ISSN 1419 5178; ISBN 963 9057 80 0 <https://doi.org/10.2139/ssrn.254314>
- SZÉCSI, D. (2019): Mama Hotel: A fiatalok pénzügyi attitűdjei a döntéshozatal és a lakhatás szempontjából (Doctoral dissertation, BCE). <https://doi.org/10.14267/RETP2019.04.31>
- TERTÁK, E. (2022): Pénzügyi oktatás a világban. *Gazdaság és Pénzügy*, 9(1), pp. 20-49. <https://doi.org/10.33926/GP.2022.1.2>
- TÓTH, T. (2018): Gazdaságfejlesztési lehetőségek a jól működő településeken. *Studia Mundi Economica*, 5(1), pp. 59-67. <https://doi.org/10.18531/Studia.Mundi.2018.05.01.59-67>
- VANIS, F. – BARANYI, A. & TARALIK, K. (2012): Öngondoskodás Jelentőségének Vizsgálata Primerkutatás Alapján. *Acta Carolus Robertus*, 2(2), pp. 117-124.
- VASKÖVI, Á. & RÁDULY, D. (2022): Nyugdíjrendszerek és nyugdíj-előtakarékosági formák a visegrádi országokban. *Biztosítás és Kockázat*, 9(3-4), pp. 38-71. <https://doi.org/10.18530/BK.2022.3-4.38>
- VASKÖVI, Á. & JÁSZFI, E. (2023): Az időskori szegénység és az öngondoskodás összefüggései Európában. *Közgazdasági Szemle*, 70(7-8), pp.898-923. <https://doi.org/10.18414/KSZ.2023.7-8.898>
- VIDA, A. (2014): Esély vagy kényszer? Az aktív korú nem foglalkoztatottak jogosultságainak változásai a teljes jogú társadalmi tagság perspektívájából: doktori értekezés tézisei. *Acta Sana*, 9(2), pp. 5-17.
- ZOLTÁN, G. (2019): Az FDI szerepe a gazdasági növekedés és a beruházások területi differenciálódásában Magyarországon. *Közgazdasági Szemle*, 66(6), pp. 653-730. <https://doi.org/10.18414/KSZ.2019.6.653>